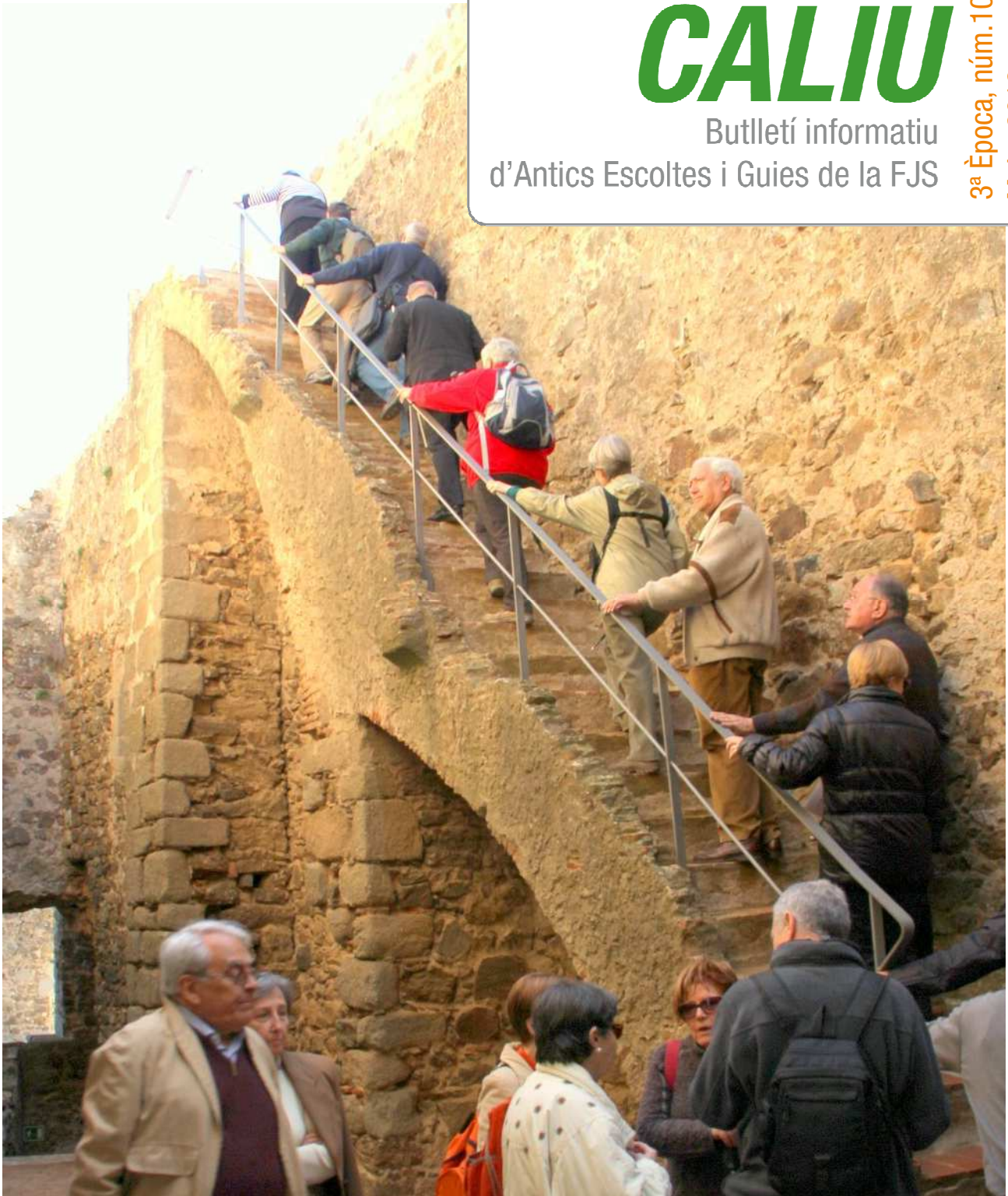

CALIU

Butlletí informatiu
d'Antics Escoltes i Guies de la FJS

3ª Època, núm.10
Maig 2012

Visitant el Castell de Montsoriu. Foto: Ernest Ramos

Activitats

Descoberta de primavera: el castell
de Montsoriu i Arbúcies Pàg. 1

Dissabte cultural: El Jardí Botànic
de Barcelona Pàg. 3

Tema de fons

La Fundació Banc dels Aliments i
les escoles Pàg. 5

Notícies

Atorgada la Creu de Sant Jordi a
Rosa M. Carrasco Pàg. 7

El centenari
de l'Abat Marcet Pàg. 8

Descoberta de primavera: el castell de Montsoriu i Arbúcies

Text: Núria Estany. Fotos: Ernest Ramos

El dissabte 24 de març una colla de trenta Antics Escoltes i Guies ens vam trobar a les nou del matí al Coll Castellà, sota el castell de Montsoriu.

Vam fer la pujada a peu al castell i a dalt ens esperava en Jordi, el nostre guia. En Jordi, arqueòleg, havia fet excavacions al castell i s'explicava amb bon "coneixement de causa".

La visita va ser molt interessant: vam saber que els vescomtes de Cabrera, primers propietaris del castell, vivien amb un luxe considerable al s. XIV, vam veure els detalls que feien la fortalesa inexpugnable i ens va sorprendre la gran cisterna, el secret de la resistència en els setges.

Durant el recorregut, vam parlar de la normativa actual per la manera de fer les reconstruccions: cal diferenciar d'una manera ben evident la part reconstruïda de les restes originals. Segons algunes opinions, de vegades el contrast és massa exagerat.

Al peu de la torre de l'homenatge.

Des de dalt de la torre de l'homenatge gaudirem d'una meravellosa vista circular: el Montseny, el Vallès Oriental, el Montnegre i la Selva fins al mar.

A la una vam començar la davallada del castell. Ens vam dirigir cap Arbúcies, al restaurant La Trona, on vam menjar molt bé i molt ben servits.

Part del grup, travessant la riera d'Arbúcies

A dos quarts de quatre, en Quim, guia del museu de La Gabella, ens va acompanyar a fer un passeig per la riera d'Arbúcies. Ens va explicar que aquest recorregut el solia fer Santiago Rusiñol, quan, en els últims anys de la seva vida, venia a passar els estius a aquest poble.

Tot passejant vam arribar a la bassa de la Forja del Roquer, que al llarg dels anys va ser també adoberia i serradora.

L'última parada del dia va ser el Museu de la Gabella, situat en una antiga casa senyorial de tres plantes. Aquest museu conserva les restes arqueològiques trobades la castell de Montsoriu, sobretot una gran quantitat de peces de ceràmica, fins i tot una plata amb l'escut dels Mèdici. A dalt, dos pisos dedicats al oficis antics.

La visita va acabar amb un audiovisual molt ben fet que explicava les llegendes del Montseny.

Cap a les set del vespre vàrem acabar la trobada. Tots estàvem satisfets, havíem gaudit d'un dia primaveral esplèndid, d'unes visites interessants i amenes i d'un bon dinar, què més volíem ? 🐾

Dissabte cultural. El Jardí Botànic de Barcelona: un espai per viure les mediterrànies del món

Text i fotos: Juanjo Bosquet

Permeteu-me iniciar la crònica recordant amb nostàlgia, les primeres paraules del projecte finalista del concurs per a realitzar el Botànic de Barcelona, en el qual vaig participar, però que va guanyar l'arquitecte influent Carles Ferrater.

“El desenvolupament d'un exercici de paisatge té de respondre a un meticulós estudi dels paràmetres de l'entorn, a partir dels quals desenvolupar un discurs projectual coherent i globalitzador. En aquest cas, a més, té de considerar-se com a condicionant prioritari la lectura organitzada i sistematitzada d'un ampli repertori d'espècies vegetals, resum comprensiu útil, encara que forçat, d'un extens repertori de paisatges naturals amb la única dada comú de la seva mediterraneïtat”.

No parlaré de la història del jardí botànic, perquè ja està molt ben explicat a la convocatòria de l'activitat. Per tant passem a la descripció de la visita.

Ens vàrem trobar a $\frac{3}{4}$ de 10 a l'accés del Botànic, al carrer del Dr. Font i Quer (redactor del famós “Dioscórides Renovado”), un grup de vint-i-set amics, per iniciar la visita a les 10.

Inicialment ni les portes del botànic s'obrien, ni se sentia soroll a l'interior. Vàrem passar els primers minuts amb certa preocupació. Finalment quan van obrir no tenien constància de la nostra assistència, i per tant no hi havia cap voluntari per a fer-nos la visita guiada. En Sebastià Que es va posar en marxa, i a la poca estona va aparèixer un voluntari que va resultar ser fantàstic.

En Carles (voluntari del botànic) ens va reunir i ens va explicar el funcionament de l'Institut Botànic i de l'Associació d'Amics del Jardí Botànic. Seguidament ens va fer una mica d'història per a situar-nos, i ens va explicar que el jardí mostra una representació de la flora de les regions del món amb clima mediterrani i que la vegetació mediterrània està considerada com una de les més riques en diversitat d'espècies. Es calcula que només un 1,7% de la superfície emergida de la terra presenta clima mediterrani, però la varietat vegetal arriba a un 20% de la flora mundial, de la qual ben bé la meitat és endèmica. I com que actualment la vegetació mediterrània està fortament amenaçada a causa, sobretot de l'acció humana. És per aquest motiu, que el Jardí té dos objectius principals: contribuir a la preservació de les espècies vegetals per al futur i fer-ne divulgació per tal d'augmentar la sensibilitat ciutadana envers el respecte a la natura i el valor de la biodiversitat.

En Carles també ens va explicar, que la conca mediterrània no és l'única regió del món amb clima mediterrani. Hi ha altres àrees del planeta, que també tenen aquest clima. Aquestes àrees són: el sud i el sud-oest d' Austràlia, el sud de Sud-àfrica, el centre de Xile, i l'oest de Califòrnia. Juntes formen el bioma mediterrani i aquest Jardí ofereix les col·leccions de plantes mediterrànies distribuïdes en sectors segons la seva procedència geogràfica i, a la vegada, agrupades d'acord amb els paisatges que formen a la natura. Tot plegat sumen unes 1.500 espècies.

També s'ha incorporat la vegetació canària per considerar-se mediterrània en sentit florístic, encara que amb una certa influència subtropical.

Iniciem el recorregut per la zona de les Canàries, comentant en Carles que antigament a partir de les Canàries s'iniciava el viatge al món.

(Continua a la pàgina següent)

Ens va explicar també que hi havien certes agrupacions vegetals que els botànics anomenen “fitoepisodis”, que intenten representar boscos en el seu estat natural. Així vam començar per veure un bosc termòfil (comunitat de vegetació en transició), amb arbustos, savinars i ullastrars. Va ser curiós conèixer l’arboç canari.

Seguint pel camí principal ens vàrem endinsar a la zona d’Austràlia i Sud-àfrica, descobrint una espècie de palmeres baixetes que feien un raïm de tres pinyes molt grosses, i al costat una altra que en Carles ens va explicar la dificultat per esbrinar l’edat a través de les formes del seu tronc.

Seguint ens vàrem parar una estona sota un “*ficus rubiginosa*” (una classe de figuera), amb un tronc molt bonic i una ombra fabulosa. Potser per alguns de nosaltres el funcionament de la pol·linització de la figuera va ser la principal descoberta. En Carles ens va explicar que el que mengem no és el fruit de la figuera, sinó el contenidor del fruit “el siconi”. La figa és el receptacle tancat on hi ha centenars de flors, i per la seva pol·linització penetra al seu interior un minúscul insecte “himenòpter” del grup de les abelles i vespes.

A l’ombra del “*ficus rubiginosa*”

Continuant la visita i fent un repàs de la vegetació australiana ens vàrem aturar per observar el “morenet” (*xanthorrhoea glauca*). És un arbust perenne de fins a 5 m d’alçada, que surt del comú. Per formar-se el tronc pot trigar fins a vint anys, però la planta pot viure molt anys. Té una resina que la protegeix dels incendis. L’espiga conté centenars de petites flors blanques, que produeixen un nèctar molt dolç que atreu els insectes.

El “morenet”

Seguint el camí anàrem descobrint la vegetació de Califòrnia i Xile, veient el “sisal”, les palmeres washingtonies, la sequoia, l’arbre de l’amor, un xiprer amb olor de llimona, etc.

A continuació ens vàrem ficar a les mediterrànies oriental, occidental i nord d’Àfrica, veient diferents tipus de pins, faigs, magraners, oliveres, ginjolers, arboç, les diferents estepes, romanins, farigoles, brucs, llentiscles, la canya autòctona, i el curiós “argàn” que es cultiva al Marroc per treure’n un oli molt apreciat en cosmètica.

Arribats en aquest punt ens vàrem acomiadar d’en Carles, dividint-nos en dos grups. Uns que sortíem del botànic tot passejant pel la zona de les illes Canàries, i l’altre grup que va rematar la sortida visitant l’exposició de “bonsais”. Amb aquesta activitat el grup d’amics vam col·laborar amb el segon objectiu del Jardí Botànic: augmentar la nostra sensibilitat ciutadana envers el respecte a la natura i el valor de la biodiversitat. 🐾

La Fundació Banc dels Aliments i les escoles

Text: Antoni Dolader.

Coordinador Escoles Banc dels Aliments.
Fundació Banc dels Aliments de
Barcelona.

www.bancdelsaliments.org

La Fundació Banc dels Aliments és una entitat benèfica sense ànim de lucre, independent de tota ideologia econòmica, política o religiosa, basada en el voluntariat, la qual té per objectiu evitar el malbaratament d'aliments que són perfectament comestibles però no comercialitzables, com per exemple els excedents que, per diverses raons, tenen les empreses agroalimentàries i que es destruirien, i redistribuir-los gratuïtament entre les persones necessitades AQUÍ. Des de fa 24 anys, també es dedica a recaptar els aliments que la societat vol fer arribar a aquestes persones sota el lema «Lluitem ARA contra la fam d'AQUÍ».

El primer Banc d'Aliments va ser ideat per John Van Hengel a Phoenix. A Europa es va introduir el 1984 (Banc d'Aliments de París). A Barcelona, la Fundació Benèfica Banc dels Aliments creà el primer d'Espanya el 1987. Actualment, a Espanya existeixen 52 bancs d'aliments, agrupats en la FESBAL, que alhora és membre de la Federació Europea i n'aplega al voltant de 240. A Catalunya n'hi ha a Barcelona, Girona, Lleida i Reus. Actualment, a Catalunya, al voltant d'un milió i mig de persones pateixen mancances alimentàries.

L'any 2002 va iniciar-se el Programa Escoles amb l'objectiu de voler fer arribar la inquietud per les mancances alimentàries al país a les escoles i els instituts de Barcelona. Actualment aquest Programa s'estén per tot Catalunya, amb la intenció de crear consciència de la pobresa que hi ha a prop nostre, a més de

donar a conèixer la tasca que el Banc dels Aliments desenvolupa en la lluita contra la fam i el malbaratament d'aliments.

Aquest programa és cabdal en la sensibilització i l'educació dels més joves, des d'Educació Infantil, continuant per Primària, ESO i Batxillerat i cicles formatius, amb xerrades de sensibilització i exposició del Programa, fins a arribar també a Magisteri i a les escoles superiors i professionals.

La labor de la Fundació és oferir als infants i joves la possibilitat d'assistir a una xerrada col·loqui on els eixos principals en què incidim se centren en:

- **La Fundació Banc dels Aliments**
- **La pobresa i els tipus de pobresa amb què convivim: d'habitatge, de soledat, de treball, educacional, entre altres, i la que ens ocupa, l'alimentària.**
- **Relació entre la Població del Planeta i la distribució dels recursos/riquesa productiva (20% i (80%).**
- **Què és el Quart Món? Qui hi pertany?**
- **Al nostre país, quin és el nombre de persones en situació de pobresa extrema i/o en risc d'exclusió social? I a la nostra ciutat?**
- **Què entenem per compartir/repartir? Redistribució justa? Gratuïtat a rebre i repartir aliments?**
- **Què entenem per voluntariat?**
- **Què és el malbaratament? Com l'entenem?**

Posteriorment, i sempre a convenir amb el centre escolar i un nombre d'alumnes reduït, de 25 a 30, els proposem una visita a les instal·lacions del Banc d'Aliments a fi de veure, in situ, tot allò que s'ha pogut comentar en les xerrades. Alhora, hi poden col·laborar i ser «voluntaris per un dia», sempre que al magatzem tinguem aliments per classificar. Ambdues funcions, la xerrada i la possible visita, són molt enriquidores. Sovint, a l'escola, amb anterioritat a la nostra xerrada i durant uns quants dies, es treballen aspectes socials, de solidaritat, en què la pobresa i la fam són el centre de debat.

(Continua a la pàgina següent)

La cloenda d'aquestes activitats ens dona com a premi i compensació que gairebé la totalitat de l'Escola participa en un recapte d'aliments, els quals després la Fundació Banc dels Aliments recull a fi de fer arribar a diverses entitats o a les famílies necessitades.

En aquest darrer punt, procurem facilitar pòsters i caixes per a la publicitat del recapte i la recollida dels aliments.

En altres casos, és la mateixa Escola la que, mitjançant els mateixos alumnes, lliura a una entitat propera l'esmentat recapte d'aliments.

Els objectius d'aquest programa són:

- Sensibilitzar els alumnes, el personal docent i les famílies de les desigualtats socials i de la fam que es pateixen al nostre entorn.
- Promoure la interiorització de valors entre el jovent i aconseguir la seva implicació activa en les situacions de pobresa i de fam que es pateixen a la pròpia ciutat.
- Valorar positivament la lluita per la defensa dels drets fonamentals de la persona, en concret un dels drets humans més vitals, el dret a l'alimentació.
- Crear consciència del malbaratament dels recursos alimentaris en la nostra societat: el menjar no es llença.

La funció del Banc dels Aliments és vigilar les diverses baules de la cadena agroalimentària per captar els possibles desfasaments entre l'oferta i la demanda i evitar la destrucció d'aliments. Conèixer el benefici que comporta per a la sostenibilitat l'aprofitament dels excedents alimentaris que altrament s'haurien de destruir. Això representa també una contribució important a la preservació del medi ambient.

- Donar a conèixer el Banc: un altre objectiu de la campanya és donar a conèixer la finalitat social del Banc dels Aliments a través dels centres escolars, dels equips docents, dels joves, de les seves famílies i dels mitjans de comunicació del mateix sector.

Al principi, l'any 2002, varen ser un total d'onze escoles participants en la campanya i es van recollir 1.554 kg d'aliments variats.

A la finalització del curs 2010-2011, han estat un total de 138 les escoles actives que han assolit un total de 60.663 kg d'aliments, principalment productes bàsics com arròs, pasta i llegums secs, i en menor proporció oli, llet i sucre, aliments que el Banc ja té canalitzats per altres aportacions. S'han fet 132 xerrades a 8.425 alumnes i s'han rebut 65 visites de 1.785 alumnes.

El missatge que es vol transmetre als infants i joves és el següent:

- Llitem contra el malbaratament i la fam més propera: els aliments procedeixen bàsicament de la sobreproducció. Aproximadament 285 empreses ens donen els seus excedents de producció.
- La primacia de la gratuïtat: rebem i distribuïm els aliments gratuïtament.
- La seguretat d'una distribució justa: la distribució dels aliments es fa a través d'entitats benèfiques homologades, les quals, per la seva relació directa amb les persones necessitades, poden assegurar que els aliments arribin a la seva destinació final. Aquestes entitats són al voltant de 305.
- Voluntariat en la coordinació i gestió.
- Recollir aliments de primera necessitat: el Banc dels Aliments recapta grans quantitats d'aliments, però moltes vegades no disposem d'uns tipus d'aliments com ara llegums, oli, arròs, llet en pols, sucre, etc., que són de primera necessitat. Per això també és important la recollida d'aquests aliments bàsics.

Les principals campanyes que promovem són:

- Campanya del Dia Mundial de l'Alimentació (16 d'octubre)
- Campanya de Nadal (desembre)
- Resta de l'any (primavera)

Aquesta darrera és la més llarga en el temps i on s'enquadren les activitats socioludiques de les escoles. 📧

Atorgada la Creu de Sant Jordi a Rosa M. Carrasco i Azemar

Font: Correu Exprés 2.0

El 20 d'abril passat el govern de la Generalitat va atorgar una Creu de Sant Jordi a Rosa Maria Carrasco per la seva contribució decisiva a l'evolució i consolidació del Guiatge al nostre país. Exemple del lideratge femení a nivell associatiu, polític i personal, Carrasco ha estat la màxima representant del Guiatge català a nivell internacional.

El nom de Rosa Maria Carrasco està estretament lligat a la història del Guiatge català. Va ser comissària internacional de la Germanor de Noies Guies i, després, comissària general de Guies Sant Jordi. Quan el 1977 es produí la fusió amb els Minyons Escoltes, creant Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya, Carrasco tingué un paper determinant per tal que els òrgans de govern de la nova associació fossin paritaris, aspecte que es manté actualment.

Ahora tingué un paper molt important en representar el Guiatge català a nivell internacional. Primer, com a secretària general de la Conferència Internacional Catòlica de Guiatge i, després, com a membre del Comitè Mundial de la *World Association of Girl Guides and Girl Scouts* (WAGGGS), on fou membre d'enllaç per Europa durant 9 anys, fins el 1987. Així es convertí en la persona del nostre país que ha ocupat les majors responsabilitats al Guiatge mundial en tota la història.

Rosa Maria Carrasco també va vetllar per l'associacionisme juvenil des de la vessant política. Va ser directora general de Joventut de la Generalitat durant el govern de Josep Tarradellas –única dona membre d'aquell executiu-, des d'on va impulsar la creació del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC).

Ara, la Creu de Sant Jordi suposa un reconeixement específic a la seva tasca de lideratge i compromís pel país, i alhora contribueix a un major reconeixement històric del Guiatge Català i del Moviment Escolta i Guia en general.

A continuació reproduïm el missatge de felicitació que l'antic consiliari general Mn. Josep Massana va adreçar a la Rosa Maria Carrasco i que l'equip coordinador del grup d'Antics Escoltes i Guies també subscriu:

Molt apreciada Mª Rosa,
dels meus 17 anys de treball continuat a l'escoltisme –del 70 al 87-, en conservo molts i variats testimonis que m'han ajudat a créixer i activar la capacitat de servei. Entre ells, el teu testimoni hi ocupa un lloc destacat: pel teu coratge en defensa dels drets de tots, per la teva especial sensibilitat per situar la dona, amb normalitat, en els llocs de responsabilitat on pugui exercir la seva competència, pel teu treball a nivell europeu i mundial per situar Catalunya en l'avançada pedagògica impulsada des de l'escoltisme i el guiatge. Gràcies per ser un referent i per ajudar-nos a assumir els reptes educatius de cada moment. Una forta abraçada amical.
Josep Massana i Cortina.

El centenari de l'Abat Marcet

Font: Junta Directiva de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat

El 7 de desembre del 1912, la comunitat de monjos del Monestir de Montserrat elegí un nou Abat en la persona de Dom Antoni-Maria Marcet i Poal (Terrassa, 1878 – Montserrat, 1946), que prengué possessió del càrrec el 15 de gener següent; s'escau, doncs, enguany, el centenari de l'inici de la que fou una llarga i fructífera trajectòria, que significà una profunda renovació i una àmplia projecció de Montserrat en tots els camps.

Fou l'Abat que impulsà nombrosos projectes que, en esdevenir realitats, conformaren la moderna projecció del Santuari de Montserrat.

La relació n'és impressionant: impuls al Congrés Litúrgic del 1915, a l'estudi de la Bíblia i a la seva difusió, reformes en la Basílica i en el Monestir, en els mitjans de

transport per accedir-hi, en la formació de la gran biblioteca i en les publicacions, etc. L'impuls de l'Abat Marcet durant la llarga etapa en la que tingué la màxima responsabilitat en la direcció de la Comunitat, contribuí a que Montserrat fos capaç de respondre amb eficàcia als nous reptes i trasbalsos que plantejà el segle XX. Entre aquests cal destacar l'esperit de reconciliació que cristal·litzà, el 1947, en les festes de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat.

És, doncs, ben lògic que aquest any, en què s'escau el centenari de la seva elecció i de l'inici d'aquell testimoni tan valuós, s'organitzin actes de record i d'aprofundiment sobre el que significaren. Aquesta commemoració, a la que la Lliga Espiritual vol contribuir, caldria compartir-la amb totes les entitats, moviments i persones que tenen en Montserrat un punt de referència constant en les seves activitats. És amb aquesta intenció que us ho fem saber, per tal que el programa que s'estableixi sigui el fruit d'un treball conjunt. 📧

- Si voleu saber més coses sobre la Fundació Banc dels Aliments i sobre el recapte d'aliments que amb el lema "Desmarca't" va fer la Demarcació del Barcelonès, podeu fer servir els següents enllaços, copiant-los al cercador corresponent:

<http://www.bancdelsaliments.org/ca/noticies/els-minyons-escoltes-recapten-mes-de-15-tones-daliments/> noticia:70/

http://www.youtube.com/watch?v=CmuYLVeoUSE&feature=player_embedded

http://www.youtube.com/watch?v=Bvqqam96tv8&feature=player_embedded

- Podeu veure una entrevista a la Rosa Maria Carrasco amb motiu de la concessió de la Creu de Sant Jordi a:

<http://www.youtube.com/watch?v=MXNq3vulQI4>

- Preneu nota, si us plau: El Dissabte cultural previst pel 30 de juny s'ha suprimit.

Data a confirmar

Lliurament dels Premis Jaume Ciurana.

No sabem encara la data d'atorgament dels Premis Jaume Ciurana. Això és degut a que el termini de presentació de memòries es va ajornar fins el 30 d'abril, amb la qual cosa la data tradicional de "pels voltants de Sant Jordi" queda descartada.

Juny

Dissabte, 2 - Diumenge, 3

Descoberta d'estiu. Ripoll i encontorns.

A Ripoll visitarem el nou Museu Etnogràfic, i un parell de llocs que ara es poden visitar, l'*Scriptorium* i la Farga Palau, però no ens oblidarem de visitar –un cop més– la Portada del Monestir.

A Montgrony reviuem la llegenda del Comte Arnau i altres personatges mítics i recordarem l'obra de Joan Maragall.

Properament rebreu la convocatòria amb la informació detallada, però ara us avancem ja el programa (Vegeu columna de la dreta).

Inscribiu-vos com més aviat millor de la forma habitual.

Avanç de programa

Dia 2

A les 9,30 h. Trobada a l'aparcament gratuït de Can Guetes a la sortida de Ripoll, direcció Sant Joan de les Abadesses.

10 h. Visita guiada al *Scriptorium*.

11h30. Visita guiada al Museu Etnogràfic.

14 h. Dinar de picnic (que es portarà cadascú) a la Font d'en Jordana.

16h. Visita guiada a la Farga Palau.

17h30. Visita comentada al Portal del Monestir.

21 h. Sopar a l'hostatgeria del santuari de Montgrony.

22h. Vetllada literària sobre Joan Maragall.

Dia 3

9 h. Esmorzar.

10 h. Visita guiada al Museu del Comte Arnau, Gorg dels Banyuts i Castell de Mataplana.

16 h. Ruta "Montgrony Any 0". Llegenda d'Otger Cataló i els 9 Barons de la Fama.

18 h. Comiat.

Pressupost

Visites culturals: 20 € per persona.

Allotjament a Montgrony (places limitades):

65 € per persona (sopar, dormir, esmorzar i

dinar). Allotjament alternatiu a Campdevàrol o

Ripoll.

CALIU

Rbla. Mossèn Jacint Verdaguer, 10

08197 Valldoreix

anticsescoltes@fundaciojsans.cat

www.fundaciojsans.cat/node/42

**Antics
Escoltes
i Guies**